

DOMOVINA

Upravništvo „Domovina“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovina“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrletno Din 6.—, polletno Din 12.—,
celoletno Din 24.—.

Svetozar Pribičević

(Dvajsetletnica njegovega političnega delovanja.)

Jugoslovanska demokratska stranka ima med svojimi voditelji može, borbene, neupogljive in delavne, ki so delovali že pred in med vojno za ustvaritev današnje Jugoslavije z največjo požrtvovalnostjo in ki se niso strašili avstrijskih ječ. Eden teh naših velikih mož je slavil prošlo nedeljo 20letnico svojega politično-voditeljskega dela. Okrožna organizacija JDS v Glini na Hrvatskem, kjer je Svetozar Pribičević prvič nastopil kot politični voditelj, mu je priredila skromno slavlje, ki pa je dobilo občeno pomembnost, ker so se ga udeležili zastopniki jugoslovenske demokracije iz vse velike naše domovine.

Pribičević je stopil v javno življenje kot osebnost jasnih političnih načel. Leta 1897. je bil objavil svojo načelno razpravo o narodnem edinstvu Hrvatov in Srbov. Ta razprava je postala programatična za vse poznejše pojmovanje narodnega edinstva in je ostala, izpopolnjena in izgrajena, temeljna točka vsega Pribičevićevega dela do danes.

S Pribičevićem je stopil v javno življenje mož jeklene volje, neomajne vere v uspeh in železne doslednosti. Borbena narava, kakršnih je malo med našim narodom. Takim značajem se dogodi, da jih trenutni neuspehi zadržujejo, toda jih ne upognejo na potu do cilja.

Kot publicist in kot politik je postal Svetozar Pribičević vodja napredne hrvatske in srbske omladine, glavni rušilec starega režima. Zato je bil v stari Avstriji tudi vedno preganjan in zaradi svojega «veleizdajništva» obsojen v ječo.

Kmalu je segala njegova večša politična roka v vse pokrajine, kjer žive Jugoslovani. V Srbiji kakor v Sloveniji so se zbirali okrog njega politični delavci za ujedinjenje in osvobodjenje.

Prevrat je postavil Svetozarja Pribičevića na čelo naroda. On je bil med glavnimi činitelji Narodnega veča, pod njegovim vodstvom so se osvobodjeni Jugoslovani ujedinili z brati iz svobodne Srbije. Naravno mu je pripadlo v prvem jugoslovenskem ministru takrat najvažnejše mesto notranjega ministra.

Nad vse klevete njegovih sovražnikov ga povzdiguje dejstvo, da je proti plemenskim srbskim težnjam ustanovil demokratsko stranko kot politično borbena organizacija za idejo jugoslovenstva. Močan po duhu in volji, borben in dosleden po značaju, pre-

prost in pošten po vsem svojem življenju, predstavlja Svetozar Pribičević danes eno najjačjih državnih sil v naši domovini in bo igral nedvomno še odločilno vlogo v zgodovini našega narodnega gibanja.

Liubo doma, kdor ga ima

Izseljeniški komisariat v Zagrebu nam je poslal obvestilo, iz katerega posnemamo:

Po vesteh iz Zedinjenih držav Severne Amerike se pripravlja tamkaj **nov izseljeniški zakon**, ki bo omejil naseljevanje v Zedinjene države v še večji meri nego dosedanji.

Po novem zakonu se ne bo več vršilo komisijsko pregledovanje izseljencev na Ellis Islandu nego v zemlji izseljenca. Pri tem pregledovanju bodo sodelovali zastopniki Zedinjenih držav in oblasti države, kateri pripada izseljenec.

Novi zakon namerava odrediti, da izvrše oblasti Zedinjenih držav registracijo vseh inozemcev v svrhu ugotovitve, da-li so dospeli na predpisan način v Zedinjene države ali ne. Če poedini izseljenec ni zadostil priseljeniškim predpisom, bo poslan v svoj kraj.

Velik del naših izseljencev je zaposlen v **jeklarski industriji** (zlasti pri United States Steel Corporation). Pri tem podjetju je uvedeno **dvanajsturno dnevno delo** kljub protestu delavstva in javnosti. Delavci so strogo nadzirani; če govore s človekom, ki ni nastavljen pri tem podjetju, so na mestu odpuščeni.

Okoli 1304 delavcev je zaposlenih v oddelku odprtih kurilnic, in to izmenoma 10 ur podnevi in 14 ur ponoči tudi ob nedeljah. Delo je naporno in nevarno. Ves čas trepeče delavec pred nezdgo, ki mu grozi od tekočega jekla, dvigal, lokomotiv itd. Plačuje se na uro 90, 60, odnosno 50 centov (amerikanski denar). Čezurno delo se plačuje kakor redno delo. Kdor se brani delati ob nedeljah ali čez uro, mu je delo na 10 dni odpovedano. Na zdravje delavcev se podjetnik ne briga niti najmanj.

Kot svarilen opomin onim, ki se izseljujejo v Argentinijo, naj velja poročilo dveh naših izseljencev, ki sta iskala zasluzka v tem kraju.

Prvi piše, da se potrebujejo delovne moči samo pri poljedelstvu. Izseljenci, ki

iščejo zasluzka drugod, padejo redno v največjo bedo.

Znati se mora vobče španski jezik; za telnične stroke se zahteva še francoščina in angleščina. Kdor nima priporočilnega pisma na gotovo podjetje, naj ne hodi v Argentinijo.

Drugi izseljenec sporoča, da je kljub pripravljenosti prevzeti vsako delo, iskal zaposlenja sedem tednov. Končno je bil sprejet v tvornici mesnih izdelkov 40 km daleč od Buenos-Airesa. Delovni čas traja od jutra do večera. Plača majhna, izplačevanje neredno. Prvi mesec je čakal 17 dni na izplačilo zasluzka. Neki delavec istega podjetja je ostal dva meseca brez plače. Ko je zapretel, da ustavi delo, ga je dal odstraniti poslovodja po policijskem organu s pripombo, naj vpraša čez 14 dni po plači. Tudi v Argentiniji se pripravlja zakon, ki hoče omejiti priseljevanje samo na poljske delavce.

Zadnji čas se dogaja, da prosijo nekateri **potne liste za Belgijo**, češ, da imajo tam zagotovljen zasluzek. Belgijski konzulat v Zagrebu je sporočil izseljenškemu komisarijatu, da je prejel od svoje vlade nalog, naj ne vidira potnega lista niti enemu delavcu, ako nima odobrenja belgijskega ministristva zunanjih zadev, ki pooblašča od časa do časa svoj konzulat za vidiranje potnega lista določeni osebi. Dalje je odredilo belgijsko ministristvo zunanjih zadev, da se morajo priložiti vsakemu potnemu listu sledeči dokumenti: 1.) izkazilo o narodnosti, 2.) npravstveno spričevalo, 3.) zdravstveno spričevalo, 4.) pogodba o delu in zasluzku ter izjava, da pošlje podjetnik delavca na lastne stroške v njegovo domovino, 5.) spričevalo o strokovni sposobnosti kvalificiranega delavca, 6.) izjava delavca, da ne privede svoje rodbine v Belgijo.

Te dokumente predloži belgijski konzulat svojemu ministristvu, ki v zadevi odloči. Vobče pa se delavci, proseči vizum za Belgijo, brez nadaljnega odklanjajo.

Potovanje v Belgijo je le navidezno; **glavni cilj je Amerika**. Izseljenci, ki mislijo, da se more priti na ta nezakonit način v Zedinjene države, se opozarjajo, da je to zmotno in da so vsi stroški zastonj.

Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

Politični pregled

Dvoje prireditev smo imeli te dni v Ljubljani, ki sta zanimali bližnjo in daljnjo okolico. Prva je bila

shod klerikalnih zaupnikov,

ki ni bil nič drugega kakor politična pridiga dr. Korošca, ker on je edini malo več govoril, drugi so bili bolj skromni in si menda niso upali z besedo na dan. Račun je polagal dr. Korošec o dosedanjem delovanju svoje stranke, od katerega nima ljudstvo nobene koristi, pač pa veliko škodo, ker so klerikalci tisti, ki so zahtevali radikalno vladno. Klerikalci nosijo vso odgovornost za razne kulike, nove velike davke in druge nevšečnosti, ki smo jih deležni, odkar vlada slavna radikalija. Dr. Korošec je svojim zaupnikom tudi obljubil, da bo svojo dosedanjo politiko nadaljeval. Zaupniki so mu pritrjevali, ker so tako poneumnjeni od klerikalnih agitatorjev in listov, da vzamejo vse za edino zveličavno, kar pride od klerikalnega vodstva. Bo že prišel čas, ko bodo tudi najbolj neumni spregledali, in takrat dr. Korošec ne bo več držal političnih pridig, ker ne bo imel poslušalcev!

Drugo prireditev smo pa imeli v ljubljanski kavarni «Emona». Tam so ponoči od ponedeljka na torek v prav pozni uri napravili pravi

radikalni škandal

veliki župan ljubljanski dr. Lukan in njegovi radikalni somišljeniki. Sedeli so prav široko za mizo in njihov tovariš Franke, podpredsednik radikalne stranke na Slovenskem, je dal godbi večjo vsoto, da bi mu zaigrala razne dunajske in druge nemške pesmi, ki jih je on s svojo družbo pel. Navzoče narodno občinstvo je začelo ugovarjati in zahtevati mir. To se pa gospodom radikalom ni dopadlo in začeli so metati kozarce z vinom na dostojne ljudi! Cela stvar se je prav žalostno končala. Veliki župan dr. Lukan je v torek zjutraj sprevidel, da je napravil veliko neumnost, zaradi katere ga bo vlada klicala na odgovor. Da se reši še večjega mačka, je lepo skesano brzjaval vladi v Beograd, da se zahvaljuje za sedanjo službo in da prosi

za upokožitev. Obenem je izročil posle pokrajinskega namestništva načelniku oddelka notranjih zadev dvornemu svetniku dr. Kremenšku. Tako sramoto delajo državi in narodu ljudje, ki so čez noč postali radikali iz čiste koristoljubnosti. Razsoden Slovenec pač nikdar ne bo šel v stranko, ki so jo že Srbi siti do grla.

Na Bolgarskem ne pride do miru. Tam je vse polno takih ljudi, ki mislijo, da morajo sovražiti Jugoslavijo in se družiti proti njej s Turki, Arnavti in Italijani. Tako je prišlo te dni do

atentata na našega vojnega atašeja

v bolgarskem glavnem mestu Sofiji. Neznani zločinec je vdrl v stanovanje našega vojnega odposlanca v Sofiji in ga je hotel ubiti, kar se mu pa ni posrečilo. Naš vojni odposlanec je dobil le težke rane. Seveda je nastalo pri nas zaradi tega veliko razburjenje in naša vlada je takoj zahtevala zadoščenje in se nahaja sedaj naša država

v diplomatičnem sporu z Bolgarsko,

od katere zahtevamo popolno zadoščenje za grdi napad na službenega zastopnika naše države. Mi zahtevamo od bolgarske vlade: 1.) da se ona uradno opraviči pred našim poslanikom v Sofiji ter izreče svoje obžalovanje nad zločinom; 2.) da bolgarski vojni minister osebno izreče svoje obžalovanje našemu vojnemu odposlancu; 3.) da bolgarski vojaški oddelek 250 mož z zastavo izkaže čast naši zastavi pred našim poslaništvom v Sofiji; 4.) da bolgarske oblasti uvedejo najstrožjo preiskavo v svrhu izsleditve in kaznovanja krivca in njegovih soudeležencev; 5.) da se vprašanje materialne odškodnine za razžalitev osebe našega vojaškega predstavitelja in naše države izroči stalnemu mednarodnemu razsodišču v Haagu. Za izvršitev prvih treh točk naših zahtev je stavljen rok 48 ur. V tem slučaju je ves svet na naši strani in Bolgarska se bo morala ukloniti.

Italijani so še vedno nesramni, kakor je to že njihova glavna lastnost. Sedaj zahtevajo od naše vlade, da se jasno izrazi z ozirom na zadnje predloge

o reškem vprašanju,

ki jih je stavljal naši vladi italijanski ministrski predsednik Mussolini. S temi neprestanimi novimi italijanskimi predlogi in z večnim zavlačevanjem pač hoče Italija poiskati ugodne prilike, da nas preslepi, ako ne bomo dovolj čuječi.

Dopisi

IG. Pri nas imamo sedaj kar dva dramatična odseka. Prvi je dramatični odsek Sokola na Igu, ki prav pridno deluje in ima dovolj dobrih igralcev in igralk na razpolago, da more izvesti tudi večje in boljše igre. Potem imamo še dramatični odsek Katoliškega izobraževalnega društva. Ta tudi hoče včasih imeti besedo. Svoje igre prirejajo v bivšem Našem domu, katerega so zadnji čas dali prekrstiti v Katoliški dom. V tem Katoliškem domu so priredili po velikem trudu prošlo nedeljo žaloigro «Mlinar in njegova hči». Po veliki agitaciji je bilo res nekaj udeležencev, ki pa so bili zelo nezadovoljni z igranjem. Kakor je znano, je ta igra jako priljubljena, a tu se je igrala silno površno. Glavna vloga Konrad, ki bi moral vplivati najbolj, je vse poglavitno izpustil ter vrhu tega govoril pretiho in premrtvo. Ravno tako je bilo z Marico. Konkurence se nam torej nikakor ni bati.

GORNJI LOGATEC. Kandidatno listo za občinske volitve smo morali popraviti, ker je Lojze Gostiša že po vložitvi liste pri okrajnem glavarstvu preklical svojo kandidacijo in s tem snedel pismo in ustno besedo. Na njegovo mesto je stopil Karel Gostiša. «Domoljub» je pričel s kanonado. Pa tako neumno in bedasto, da se mu morajo krave smejati. Blagor ubogim na duhu, ki se zadovolje s tako hrano, ker njih je nebeško kraljestvo. Na take neumnosti ne bomo odgovarjali. Očitek slabega gospodarstva v občini zavračamo toliko časa, dokler se ti očitki ne objavijo s podpisi ali na tak način, da se bodo njih razširjevalci lahko tirali pred sodišče. Za poslančevim hrbtom je lahko krasti čast! Iz zaupnega vira smo izvedeli, da

Anton Stražar:

Mošnikov stric

Ljubavna povest iz starih časov.

Pričujoča povest se vrši v osemnajstem stoletju. Večidel snovi so mi pripovedovali rajni moj oče, nakar sem pričel pisati in do sušca leta 1915. napisal povest do četrtega poglavja. Nato pa sem moral k vojakom in sem z delom seveda prenehal. Dokaj se je izpremenilo v teh letih. Umrli so mi oče, ki so osebno poznali «Mošnikovega strica». Z druge strani pa je morda zopet dobro, da se s povestjo nisem prenel, ker bi ji takratna stroga avstrijska cenzura zaradi poedinih zgodovinskih navedb morda niti ne bila prizanesla. (Pisateljeva pripomnja.)

I.

Po gozdni brdski graščinski poti je stopal počasi Balantov Jurca; koracal je polagoma, opirajoč se na palico, kajti brez te ni mogel hoditi, ker je imel leseno nogo. Preko ramen je nosil malo usnjato torbico in v njej vsakojaka zdravilna zelišča in mazila.

Jurca je bil brdski domačin, rojen v Lukovici leta 1735. v graščinski koči. Oče nje-

gov je bil grajski logar. Jurca je že z mladega veselilo, da bi popotoval daleč po svetu in doživel kaj znamenitega. Brez vednosti svojih staršev je devetnajst let star zginil z doma. Odšel je z nekim Bavarcem, ki je vozil razno romarsko blago po božjih potih. Dospela sta v znano Marijino Celje. Po končanem shodu sta s trgovcem pila v neki ondotni gostilni, kjer se je nahajal tudi tamošnji grajski oskrbnik.

Mladi Jurca ni bil vaje vina in se ga je hitro prijelo; začel se je pripraviti z oskrbnikom. Oholi oskrbnik je mislil, da ima pred seboj kakega tlačana, in ga je hotel udariti; toda slabo je naletel. Jurca skoči vanj, ga spodbije ter ga dobro zlasa in stepe. Nemski bahač je takrat morda prvič občutil trde kranske pesti. Toda ta pretep je imel za Jurco slabe posledice. Pograbili so ga graščinski hlapci — pa je dobil «suknja belo», kakor se poje v narodni pesmi, in nastopiti je moral vojaško službo pri takratnem polku grofa Kolowrata (pozneje imenovanem 17. pehotni polk) v mestu Olomucu na Moravskem. Ker je bil bister dečko, je že tekom prvega leta postal desetnik. V istem času je Pruska napovedala Avstriji vojno. Pri trdnjavi Švajdenec, na dan 1 oktobra leta 1761, je krogla Jurci zdrobila nogo. V najboljših

letih je postal invalid; odpustili so ga domov z letno pokojnino 24 goldinarjev.

Vse to je premišljeval Jurca, ko je po graščinski poti stopal proti Čepovski vasi, kamor se je danes namenil. Ker je bilo meseca majnika in tako prijetno v zelenem gozdu, je nekako ob sredini pota sedel v mejo, da si nekoliko odpočije. Poslušal je petje drobnih ptičev, ki so veselo skakljali od drevesa do drevesa. Nehote mu pride pri tem pogledu na misel: Vse se veseli, ali zame ni veselja. Vi, drobni ptički, imate svoja gnezda, svoje družice in mladiče — jaz pa nimam toliko svojega, kamor bi položil svojo trdno glavo... Pa kaj to premišlujem, ali si nisem sam tega največ kriv? Svojim staršem sem kar ušel z doma. Moja nepremišljenost me je hudo tepla.

Ko se je Jurca tako odpočival in premišljeval svoje življenje, zasliši znano pesem:

Davi je pa slan'ca padla
na zelene travnike,
je zagvišno pomorila
vse te žlahtne rožice.

Men' pa ni za rož'ce drobne,
če jih slan'ca pomori,
men' je le za deklo moje,
če me ona zapusti...

nameravajo klerikalci, ako zmagajo pri volitvah, na občinske stroške prezidati župnišče in mežnijo. V mežniji hočejo imeti goštilno, da se bodo imeli kje zbirati. Najbolj je poganja zato g. Budin, ki mora sedaj hoditi jest v Dolnji Logalec, pit pa v Gorenjo vas. Koncesijo preskrbi on. Ima že prakso, kaj je tudi g. Sajovicu preskrbel kavarno.

RAKEK. Dne 18. t. m. se vršijo v naši občini volitve v občinski odbor. Izmed vseh vloženih kandidatnih list ustreza vsem stanovom in vsem občanom le prva lista, to je lista Naprednega bloka. Nositelj liste je sedanji župan g. Stržaj, ki je priključen in bližan od vseh strank. Nadalje so na listi Naprednega bloka: g. Gnezda ml. z Unca, g. Mršek z Unca, g. Juvančič z Rakeka in drugi. Imenovani jamčijo občini za dobro in pametno gospodarstvo. Zatorej 18. t. m. vsi na volišče! Vsi spustite svojo kroglico v prvo skrinjico!

PLANINA PRI RAKEKU. Tu se vrše v kratkem občinske volitve. Triperesna deteljača: župnik, Drejčec in veliki »patrijot« oberlajtnant v penziju Podboj se močno trudijo in letajo okrog, da bi zopet prišli na površje, kakor so bili za časa Avstrije in italijanske okupacije. Ti ljudje so vsi zelo kratkovidni, posebno Zihertov Drejčec, ki nosi ravno take špegle kakor Windischgrätz, da ne vidi, kaj se okrog njega pripravlja. On računa z gotovostjo na županski stolček, dasiravno ljudje še niso pozabili, kako se je postopalo z njimi, ko so bili odvisni od milostne aprovizacije, katero so delili Drejčec in tovariši. Prepričan je, da bo vedno letina za seno, kakor je bila leta 1921., ko je zaslužil ogromne vsote. Seveda je potem lahko ponosen in ima vpliv pri ljudeh, ki so od njega odvisni. Pregovor pravi: Denar je sveta vlada. Zastonj se trudi, da bi Jakovčane in Ložane pregovoril s svojo »avtonomijo«. Posebno pa so bile nesmiselne njegove obljube, da bo fante oprostil, da ne bodo služili v Srbiji itd., ako volijo njega v občinski agrarni odbor. Kaj res misli, da mi verjamemo v take stvari, ki jih sploh ne more napraviti. Ko je bila razpisana trafika, ki jo je potem dobila ga. Kotar po umrlem možu, dasi je ta umrl doma in ne

v vojni, izpodrinjen pa je bil pravi vojni invalid Rupnik, ker ni hinavec in pristaš SLS. Sedaj se baje namerava vdova Kotar preseliti v Gornjo Planino, a trafika mora ostati v Spodnji Planini in mora biti zopet razpisana. Drejčec se je toliko trudil, da je dobil v svojo lihušo županski urad, trafiko, gostilno, v nasprotni hiši je pošta, takoj zraven cerkev in župnik, vse na kupu, še oženil se bo, manjka mu še samo trafika, ki tudi dobro nese. Ker pa ni bil vojak, ne avstrijski ne jugoslovanski, zato ne more biti invalid, kvčjemu da bi mu pripoznali 99 odstotkov kratkovidnosti, zato on trafike ne sme dobiti. Mi mu svetujemo, da naj ne hodi na solnce, ker se mu preveč blišči in ker ima preveč masla na glavi. Na svidenje na dan volitev! Domačini.

ŽELEZNIKI. Povodom manifestacije v prilog našim zaslužjenim bratom v Primorju je imel župnik Noč v cerkvi lep govor. Slikal je v krasnih besedah, trpljenje naših rojakov in prerokoval, da bo Italijane zadela enaka usoda kakor ošabno Nemčijo in kivično Avstrijo, ako bo vztrajala na sedanji poti. Svoj govor je zaključil z besedami: »Dajmo vladarju, kar je vladarjevega, Bogu, kar je božjega, Italijani pa naj nam dajo, kar je našega!« Patriotični govor g. župnika na svetem mestu je močno povzdignil naš narodni ponos. Pred shodom po maši so šolski otroci zapeli »Tam za Gorico, tam so naše meje« in »Istarski vapaj«, govorila pa sta trgovec Janko Jaške in župnik Noč.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Dne 30. oktobra je bila pri nas po veličastnem manifestacijskem shodu za pravice naših rojakov v Primorju, na katerem so govorili gg. Goljar, dr. Šorli, dr. Hrašovec in drugi, oživljena Jugoslovska Matica in je bil izvoljen odbor pod predsedstvom sodnega predstojnika dr. Šašla, odbornikov notarja dr. Šorlija in kaplana Jošta ter blagajničarke gđc. Rakeževe. Vsi zborovalci brez izjeme so postali člani Jugoslovske Matice in se je v trenutku nabralo 403 dinarje.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo uprizori v nedeljo 18. novembra v društvenem domu velezanimivo burko »Da-

vek na samce« s peljem, tamburanjem in plesom. Začetek točno ob pol. štirih popoldne. Nikdo naj ne zamudi ogledati si to igro, ki ima vse polno šaljivih prizorov. K obilni udeležbi vabi vse sosede in domačine odbor.

RIBNICA. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas pod predsedstvom g. dr. Schiffrerja politični sestanek krajevne organizacije JDS, katerega so se udeležili tudi somišljeniki iz drugih krajev, zlasti v lepem številu zastopniki krajevne organizacije v Sodražici. Sestanek je bil namenjen okrepitvi demokratske misli ter organizacije jugoslovanske demokratske stranke v ribniškem okolišu. Kot poslanec načelstva JDS je poročal na sestanku g. A. Ribnikar, ki je obširneje govoril o zunanje- in notranjepolitičnem položaju.

Kmetijski glasnik

ZAKAJ DELAMO IZ TRAVNIKOV, NJIVE?

Naša dežela ni bogata na travnikih. Pa še ti nimajo miru. Sem in tja lahko opazujemo, da se travniki predelujejo v njive in sicer v legah, ki so po naravi namenjene za travnike. Danes imamo številne njive na mestih, kjer bi morali biti travniki. Na ta način se krčijo travniške lege, ki bi jih morali pri nas skrbno čuvati. Godi se z njimi kakor svoj čas z gozdi, ki so se umikali njivam, da je bilo mogoče pridelati dosti potrebne hrane za naraščajoče število prebivalstva.

Prav ta vzrok je tudi sedaj kriv, da preoravajo kmetovalci travniške lege in da jih obdelujejo za njive. Ljudem manjka njiv. Z delitvijo malih posestev trpe tudi travniki, ki se tu in tam obračajo za pridelovanje živeža. Krive so pa tudi nezadostne košnje, ki jih dobivamo po travniških legah, ker se za nje nič ne stori. Pri travnikih ne velja samo lega, ampak tudi to, kar storimo za travnike, kako jih gnojimo in sploh oskrbujemo.

Teško je gledati njive sredi najboljših travniških leg! Naša dežela je živinorejska dežela. Kot taka potrebuje dosti krme. Če

Veseli pevec se kmalu prikaže izza ovinka; bil je krepak dvajsetleten mladenič, Mošnikov Tone iz Čepelj. Na rami je nosil meh moke iz podbrdskega mlina; hodil pa je nalahno, kakor bi stopal prazen. Ej, mladost!

«O, Bog s teboj, Jurca! Malo počivaš?»

«Bodi mi pozdravljen, Tone! Daj, prisedi še ti malo, potem pa greva skupaj.»

Fant odloži meh in sede poleg Jurce.

«Kam pa si namenjen, Jurca?»

«Po širnem svetu hodim, Tone. Ostajam pa tam, kjer so dobri ljudje; danes sem se namenil prenočevati pri vas.»

«O, Jurca, to sem vesel! Kako dolgo te že ni bilo pri nas. Kajne, nam boš znova kaj zanimivega povedal?»

«Tisto pa že, samo če me boste hoteli poslušati.»

«Jurca, pojdiva, zdaj bom stopal počasneje, da me boš lahko dohajal.»

Znanca vstaneta in nadaljujeta pot. Solnce se je med tem pomaknilo za zaton, ko sta dospela iz gozda v vas in do Mošnikove hiše, ki je bila prva v vasi in gostilna ob enem.

Iz hiše se je slišalo veselo govorjenje, kar je pomenilo, da so notri pivci.

«Kdo je neki v hiši?» spregovori Tone, «saj ob sobotah ni navada, da bi tako zgodaj prišli fantje v vas. Stopiva, Jurca, da jih vidiva!»

Pri belo pogrnjeni mizi sta sedela Markovčeva dva: Matija in Jože, oba z zelenjem in šopki okrašena. Prišla sta namreč vabit Mošnikove na veselo svatbo. Matija je bil ženin, drugi pa »drug« (tovariš). Z Mošnikovimi so si bili v sorodu po tretjem kolenu. Bila sta doma iz bližnje Male Lašne.

«Bog daj dober večer, Tone! Ravno tebe sva še čakala.»

«O, Bog daj, Matija! Želim ti vse najboljše, ko vidim, da si ženin. Da bi dolgo živel v novem stanu in bil zadovoljen z Vrhovčevo Liziko!»

Sedaj vstane »drug« in nagovori Tončka po starem običaju:

«Ženinov oče, nevestina mati so naju poslali od nas do vas — povabit in dovest, da nas bo velika kompanija — z nami pa Jezus in Marija!»

Tone se v primernih besedah zalivali drugu za povabilo. Ženin nato nagovori tudi Jurco:

Tudi vas, Jurca, povabim na svojo svatbo; bo kakor nalašč za vas, ker bo peta nedelja do Veliki noči. Veste, bomo svatovali

zato to nedeljo, ker imajo tam žegnanje, kjer je moja nevesta.»

«Hvala ti, ženin! Pridem gotovo, želim ti tudi jaz iz poštenega srca vso srečo in blagoslov božji! Da bi bil srečen ti, tvoja žena in vajin nasledek.»

Prvi petelini so se že oglašali po vasi, ko sta odšla Markovčeva dva. Jurca se je zleknil po klopi pri peči in kmalu sladko zaspal — vsaj za par ur je tako ublažil svojo nesrečo.

II.

Ni je skoro nedelje v letu, ki bi se je na kmetih fantje in dekleta bolj veselili kakor žegnanske nedelje. Pri vsaki fari ali podružnici imajo to veselje na tisto prvo nedeljo, kateri nato v tednu sledi god cerkvenega patrona v glavnem oltarju.

V Palovčah, uro hoda jugovzhodno od Kamnika, precej v hribovju, imajo žegnanje peto nedeljo po Veliki noči. In tisto nedeljo leta 1797. se je tam vršila poroka Vrhovčeve Lizike in Markovčevega Matije.

Ker sta bila oba bogate in trdne kmetije, je po sebi razumljivo, da so priprave za svatbo bile imenitne.

Vseh povabljenih svatov je bilo nad petdeset in kar trije godci; svatovati pa so so

hočemo dohodke živinoreje dvigniti, moramo gledati, da dvignemo tudi pridelovanje potrebne krme. Spričo pomanjkanja travnikov moramo potrebno krmo tudi na njivah pridelovati! *Obstoječe travnike bi morali pa varovati in izboljšavati!* To velja zlasti na celokupnih posestvih, ki imajo travniške lege. Tam naj se skuša z dobrim obdelovanjem in gnojenjem vplivati na to, da se njivski pridelki tako dvignejo, da ne bo treba travnikov preoravati. Po drugi strani naj se pa tudi travniki tako gnoje, da bo dosti pridelka. *Zanemarjeni travniki naj se popravijo*, da jih ne bo treba zaradi pičlih košenj preoravati v njive.

Ne zatirajmo tedaj travnikov po legah, ki so za travnike namenjene! Po drugih krajih delajo raje nasprotno in predelujejo njive v travnike, da si na ta način zagotovijo potrebno krmo za živino. Ne rečem, da jih dajmo posnemati, če nimamo dosti zemlje in pripravne lege, opozoriti pa moram na to, da smo previdni z nasprotnim ravnanjem, če nismo v to po gospodarskih prilikah prisiljeni. Njivski pridelki se dajo še povsod dvigniti z močnim (intenzivnim) poljedelstvom in je po takih krajih, kjer je malo travniščine, iskati predvsem tega izhoda. *Travniki naj se pa ščitijo in po možnosti izboljšujejo!*

ZAPOSTAVLJENA KRAVJEREJA.

Kjer ni ugodne prilike za prodajo mleka, tam je kravjereja povsod slaba. To vidimo posebno v krajih, kjer se pečajo gospodarji z rejo volov. Tam je kravjereja več ali manj povsod zapostavljena. Ljudem je vseeno, ali molzejo krave kaj več ali kaj manj mleka. Kadar je več mleka pri hiši, pridejo naravnost v zadrego, ker ne vedo z njim kaj početi. Glavno jim je pri tej reji, da dobe od vsake krave po enega teleta na leto, če le mogoče junčka, da ga privežejo in obdrže za rejo. Ker nimajo po teh krajih kmetovalci neposrednih koristi od mlekarstva, zato je kravjereja polovičarska in slaba.

Te razmere bi se na mah obrnile, kakor hitro bi se našla prilika za ugodno prodajo mleka. Marsikje bi se dala ta prilika ustvariti, če bi si prizadeti živinorejci podali roke in bi se lotili skupne oddaje mleka, ali pa če bi se strnili v primerno mlekarstvo organizacijo. En sam živinorejec ne more tega doseči. Kakor hitro se pa zbere mleko cele vasi ali od več vasi skupaj, se da pa mleko veliko laže v denar spraviti, bodisi da ga prodamo v bližnje mesto ali pa, da ga porabimo zadržnim potem za izdelovanje sirovega masla, sira itd.

Kakor hitro pojde mleko gladko v denar, pa se bo vsa kravjereja na bolje obrnila. Vsak bo hotel rediti dobro molzno kravo in jo bo tudi bolj redil in krmil kakor do sedaj. Ob ugodni prodaji mleka se bo vsak rad odločil za pokladanje močnih krmil, ker se mu bo tako krmljenje izplačalo. Dokler pa nima ugodne prilike za prodajo mleka, toliko časa mu tudi ni ležeče na tem, da bi krave kaj več molzle in da bi se zaradi tega bolj krmile. Skušajmo tedaj tudi po teh krajih, kjer je kravjereja zaostala, povzdigniti mlekarstvo. *Skušajmo mleko zadržnim potem v denar spravljati*, naj si bo na ta ali drugi način. Kakor hitro se nam to posreči, pa bo ustvarjen najvažnejši pogoj za napredek naše kravjereje.

Pri malem posestniku nastane poleg tega še drugo vprašanje, namreč to, če bi ne kazalo, da se povzdignejo dohodki kravjereje tudi s tem, da jih *vprezamo in da z njimi delamo*. Na ta način bo kravjereja največ pridobila in *največ nesla*. Sigurno bi ne bila v tem slučaju tako zapostavljena kakor je danes, ampak bi zavzemala *prvo mesto v kmetski živinoreji*. Spodbudne vzglede za to imamo doma, n. pr. v Sodražici, v Št. Jurju ob juž. ž. itd. Posnemajmo jih!

PREGOSTA PŠENICA.

Letošnja jesen je tako mila in lepa, da se je zimska strn nenavadno močno razvila. Pšenica se je močno obrastla in mestoma ta-

ko zgostila, da se je bati zlih posledic, če bo zima neugodna. Nihče ne ve, ali bo padel sneg na zmrazilo zemljo ali na mokro zemljo, in koliko ga bo padlo. Če dobimo dosti snega in če zapade na mokra tla, potem se lahko zgodi, da nam pšenica pod težko sneženo odejo splesni in segnije. Ta nevarnost je tem večja, čim bolj se je strn razvila in zgostila. Zaradi tega zahteva previdnost od nas, da v takih slučajih zavarujemo pšenico pred neugodnimi posledicami mokre zime in obilega snega. Najbolj to storimo, če jo popasemo ali pa s koso poklestimo. S tem zaustavimo rast in zredčimo pregosto listje, tako da nam neugodna zima ne more napraviti večje škode.

Preglejmo tedaj naše njive! Če vidimo, da je pšenica pregosta in da se je bati, da bi nam pozimi lahko segnala, potem jo dajmo popasti ali s koso pri vrhu poklestiti (obžeti). Po krajih, kjer redijo ovce, je najbolje, da jo popasemo, ker ovce ne delajo težkih stopinj po njivi. Pri tem jih je gnati pred seboj, da nam ne objedo pšenice preveč do živega. Če si pri taki pašnji tu in tam kaka rastlina izruje, nič ne škodi. Za tako pašnjo je treba suhega vremena.

Če nimamo ovac, potem si moramo pomagati s košnjo. Vrhnje listje naj se z večjega poklesti, da se na ta način strn zredči in zaustavi v nadaljnjem razvoju.

Kar velja za pšenico, to velja tudi za rž, če se do zime preveč zgosti.

Pregosta strn se lahko zredči tudi z brano. Posebno v tem slučaju, če smo strn sploh pregosto sejali. Brana izruje pregoste rastline. To delo pa je treba previdno izvesti, da ne napravimo večje škode. Zemlja mora biti v tem slučaju dosti suha, da gre delo prav izpod rok. Za tako brananje so navadne brane dobre. Brane je potoma večkrat očistiti in izrute rastline po možnosti odstraniti z njive.

Priporočajte in širite „Domovino“!

namenili na nevestinem domu dva in na ženinovem domu en dan. Zenin je bil vabil v Malih Lašnjah, Zlatem polju, Trnovčah in Čepļah, nevesta pa po Palovčah in Tuhinjskem, koder sta pač imela poglavitne sorodnike in znance.

Kakor smo povedali, sta bila vabljeni tudi Mošnikov Tone in Jurca. Ko se je Tone v jutru žegnanjske nedelje praznično opravljal za svatbo, mu je bilo nekam tesno pri srcu. Otožnost so mu povzročile ponočne sanje. Sanjalo se mu je namreč, da ga je nekdo z mosta sunil v globoko, deročo vodo; le z veliko težavo je preplaval in se rešil... Ko se je prebudil, je bil ves premočen, kar znojne kaplje so mu stale na čelu. Še brat Gašper, ki je spal z njim, ga ni mogel spraviti v dobro voljo. Ko mu je Tone povedal sanje, se mu je Gašper smejal in dejal:

«Ne bodi no šalobarda, čemu se delaš žalostnega? Hej, vesel bodi, da greva na svatbo!»

Odpravila sta se z doma. Krenila sta skozi Obrše proti Mali Lašni na ženinov dom.

Tam so bili zbrani že vsi ženinovi svatje in družice. Posedli so okrog okrašenih miz k svatovskemu zajtrku. In tedaj je spregovoril ženin:

«Vsi smo zdaj skupaj, le Štefkovega Boltizarja ni; včeraj je obolel in resnično ne more priti. Ker sedaj Slaparjeva Rezika nima nobenega tovariša,» ji moram jaz izbrati pravega. Aha, ga že imam! Ti, Tone, kar stopi bliže, vidva bosta par. Saj ne boš na slabšem, Rezika, kaj?»

V Tonetu burno zapljuje kri in pri srcu mu postane še tesneje... Pa sedaj ni časa premišljevat. Svatje so se že zbirali paroma pred hišo, ko Tone kakor v sanjah stopi k Reziki z ogovorom:

«No, dobro jutro ti, Rezika! Na ženinov ukaz sem sedaj tvoj tovariš — jezna menda ne boš ka-li?»

«Bog daj dobro jutro, Tone! Pa pojdiva skupaj; kaj bi z jezo, saj mi nisi še nikdar nič žalega storil!»

Več se sedaj nista utegnila razgovoriti. Godci so zaigrali in svatje so se pomaknili od hiše na pohod.

V sosednji vasi, Veliki Lašni, so došli Balantovega Jurca. Obstal je, da si ogleda košate svate in brhka dekleta in postavne fante; ko opazi Toneta z Reziko, postopi ob njem par korakov in mu šepne:

«Tone, dobro se obnašaj, ti pravim; imaš dekleta, da ti ni boljšega para. Pa srečno, se še vidimo!»...

Tone je lahko zardel, ko je Jurca odstopil, počasi sledil svatom in sam seboj zadovoljno modroval: «Šment, slama in ogenj ne gresta vkupe. Tone se bo vnel, da mu še Šent Florijan ne bo mogel pomagati, pa mu menda ne bo na kvar, dal Bog, da ne...»

Svatbe, kakor je bila ta, Palovče že dolgo niso videle. Možnarji so pokali kakor v turški bitki. Pred cerkvijo so stali visoki smrekovi mlaji, gosto okrašeni s papirjem in vencic. Ljudstva se je zgrnilo toliko, da za polovico ni bilo v cerkvi prostora. Vse je rado vedno pričakovalo svatov, posebno seveda ženina in neveste. Malo pred deseto uro se približa spreved navkreber in vsa zbrana množica je svate veselo pozdravljala.

Kamniški pater Felicijan je imel svečano opravilo. V pridigi se je spomnil tudi poročencev, po maši pa sklenil njuno večno zvezo. Cerkvena svečanost je bila opravljena in svatje so se med godbo, streljanjem in vriskanjem odpravljali na nevestin dom.

Pri bogatem Vrhoveu so svatje zasedli ves prostor pod lepo okrašenim kozolcem in še posebno pridodano uto, spleteno z večjem.

Obrtni glasnik

o Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani slavi 30letnico obstoja v soboto 10. t. m. Slavje se vrši ob 8. uri zvečer v gostilni pri Kavčiču. Obenem se vrši proslava 15letnice načelnikovanja g. Valentina Urbančiča. Vabimo vse zadrugne člane kakor tudi ostale obrtnike in prijatelje obrtnikov, da se tega slavja številno udeležijo.

Gospodarstvo

TRŽNI PREGLED.

ZITO: Na novosadski blagovni borzi dne 6. t. m. so bile nastopne cene: pšenica 320 do 325 Din, ječmen 255 Din, turščica 203 do 235 Din, oves 230 Din, moka «0» 520 do 525 Din, otrobi 130 Din.

FIZOŽ se je tržil na istem tržišču po 530 Din.

ZIVINA: Cene za kilogram žive teže na zagrebškem sejmu: voli prvovrstni 13-75 do 14-50, drugovrstni 12 do 13 Din, tretjevrstni 10 do 10-50 Din, biki 12-50 do 14 Din, krave prvovrstne 12 do 13 Din, drugovrstne 10 do 11 Din, tretjevrstne 7-50 do 8 Din, mlada živina 13 do 15 Din, teleta 20 do 21-50 Din, svinje sremske debele 27 do 28 Din, zagrebške debele 25 do 25-75 Din, mršave 22-50 do 23-75 Din. Konji (par): za težke tovore 10.000 do 20.000 Din, za lahke tovore 8500 do 17.000 Din, enoletno žrebe 2500 do 4000 Din.

KRMA se je prodajala v Zagrebu: seno po 75 do 100 Din, detelja 100 do 112-50 Din, otava 100 do 110 Din za 100 kg.

= Vrednost našega denarja. Dne 6. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi (v devizah): 1 dolar za 86 do 86-75 Din, 100 avstrijskih kron za nad 12 par, 100 laških lir za 386-50 do 387-50 Din, 100 češkoslovaških kron za 254-50 do 255 Din, 100 švicarskih frankov za 1543-50 do 1546-50 Din.

= Za železniški izhod Slovenije na morje. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je predložila direkciji za gradnjo novih železnic prošnjo, v kateri prosi, da se trasira-

nje proge Kočevje-Črnomelj-Vrbovsko in proge St. Janž - Sevnica, ki se je svojetasno ukinilo, zopet stavi na dnevni red ter da se izposlušajo za to potrebni krediti.

= Priglasitev žrebcev k licencovanju. Lastniki žrebcev, ki nameravajo v prihodnji plemenitni dobi, to je v l. 1924., svoje žrebce uporabljati za plemenitev tujih kobil in stanujejo v mestnem okrožju ljubljanskem, naj te žrebce najpozneje do 10. decembra 1923. priglasijo pri mestnem gospodarskem uradu v Ljubljani. Priglasijo naj se pismeno ali ustno in naj se obenem naznani ime in bivališče žrebčevega lastnika, pasmo in rod, starost in barvo. Za žrebce toplokrvnih pasem pod štirimi leti in za mrzlokrvne žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila.

Beleške

⊕ Resolucija, sklenjena na shodu JDS na Uncu. Volilci, zbrani na shodu JDS dne 4. t. m. na Uncu, pozivajo vlado: 1.) da vztraja najenergičneje na izvedbi medsebojnega jugoslovensko-italijanskega dogovora in zlasti čuva koristi svojih državljanov s tem, da doseže pri določitvi meje upoštevanje posesti naših kmetov. Neprilikam naj se izogne s tem, da se pri določitvi meje upošteva katastralna meja in po možnosti preprečijo slučajni posesti na dveh straneh državne meje. Zahtevamo, da naša država kar najbolj olajša stališče onim posestnikom, ki so sedaj izpostavljeni šikanam ob provizorični meji. 2.) Proti Italiji naj nastopi naša država z vso energijo, da dosežejo naše manjšine v Italiji to, kar imajo vse manjšine v vseh kulturnih državah na celem svetu.

+ Brezmejna podivjanost klerikalnega časopisja. Kadar kak klerikalni list nekaj časa miruje in piše dostojnejše, je vedno nevarnost, da se na tihem in zavratno pripravljajo smrdljivi plini za bombo, ki naj se nenadoma razpoči. Tako je zadnji «Domoljub» po vzgledu mariborske «Straže», na katere čevkanje že niti noben klerikalni ničesar ne dá, izbruhnil ogabno kleveto proti dr. Žerjavu, češ, da je bil ob času prevrata pomagač državnih tatov. Tako trditev seveda prinese «Domoljub», ki se skriva za hrbtom odgovornega urednika-poslanca, katerega ne mo-

reš pozvati pred sodišče. Dr. Žerjav je na dotično notico pozval v «Jutru» v odprtem pismu dr. Korošca, naj mu ta javi pisca dotične notice, da ga more tožiti. Torej, ako si gospodje okrog «Domoljuba» upajo dokazati svoje očitke, na dan s piscem! K tej zadevi moramo samo ponovno pripomniti, da je skrajni čas, da se enkrat za vselej onemogoči odgovorno uredništvo ljudem, ki jih za pisavo lista ne moreš poklicati pred zakon. Najogabnejše časopisje v Sloveniji je danes klerikalno, ki prav namenoma v svesti si jasno svojih laži vrže v svet zdaj to zdaj ono kleveto proti političnemu nasprotniku, računajoč na poln «uspeh». Saj klerikalni bratec ne sme prijeti v roke nasprotnega časopisa, v lastnem listu pa popravka ne bo nikdar bral, ker je pred obsodbo in popravkom klerikalni časopis zavarovan s hrbtom poslanca.

+ Slovenska radikalija postaja vedno bolj očitna sramota Slovencev. Zadnji spor med levičarji in desničarji slovenske radikalije je odkril že mnogo gnilobe. Sledila je nato zadeva klerikalnega poslanca Šiftarja, katerega so hoteli radikali kupiti za svojo stranko, pa so mu gotovo premalo obljubili. Sedaj imamo zopet nov radikalni škandal. Nečuvend naravnost je, da vrže veliki župan radikal dr. Lukan v gostilni v prepiru kozarec vina komu v obraz. Visok državni uradnik se tako daleč izpozabi, in to celo vpricho tujih inozemskih gostov! Bil je skrajni čas, da je zapustila mesto velikega župana oseba, ki ima na svojem hrbtu še dovolj drugih grehov. Slovenska radikalija, postavljena na trhljih temeljih, se bo kmalu zrušila sama vase. Ljudje, katere ne veže na radikalijo nič drugega, kakor koristolovstvo, se bodo kmalu zopet razgnali, ker namreč tudi radikalija ne more ustreči vsem prepopohlepniim željam.

+ Duševni pašnik klerikalnih ovc je «Domoljub». Imenuje se katoliško glasilo, toda nič katoliškega ni v načinu njegove pisave. No, mogoče pa smatra za katoliško to, da zmerja, pljuje in bruha okrog sebe kakor kak žganjarski čikar. Za moralno jako visoko stoječe mora smatrati ta list naše ljudstvo, da si ga ne upa z drugimi sredstvi držati v — katoliški stranki. Zadnji «Domoljub» je zopet povedal, kakor to stori od časa do časa, da je «Domovina» brezverska. To je huda beseda, ki se je ljudje najbolj boje, in zato jo «Domoljub» poudarja, da bi odvracal ljudi od našega lista, ki se jako uspešno širi po vsej Sloveniji. Brezverec, nevernik in podobno so za naš narod grozne besede. Baraba, ki je drugače zmožen vseh lopovstev in zlih dejanj, pred takšno besedo obledi. Nak, nevernik pa ne! Je sicer to prav posebne vrste morala, prav kakor je morala klerikalnega časopisja. Da naš list ni brezverski, nam seveda ni treba poudarjati. To, da se norčuje iz do neba kričečih gluposti kakšnega človeka, ki je slučajno duhovnik, ali pa, če biča kakšno tercijsko obrekovalko in klepetuljo s kokošjo pametjo, še pač ni brezverstvo. Še manj je brezversko to, da udarimo včasih po grobokopu poštenosti in sejalcu strupa «Domoljuba», prav tako kakor ni brezversko, če zapodi gospodinja kurjemu tatu dihurju poleno v njegovo neprijetno dišeče telo.

O, TE ŽENSKÉ...

Kadar ženska ne ve ničesar povedati, ne molči, temveč ugovarja.

O, te ženske, te ženske... vzdihujejo vedno moški. In vendar so ravno razne napake, napakice in kaprice pri ženskah tisto, kar napravlja ženske zanimive pred moškimi.

«Rezika, vprašam te, ali v resnici ljubiš Štefkovega Boltžarja?»

Dekle globoko vzdihne — kajti to je slutila! Črez malo časa odgovori z mehko odločnostjo:

«Lagati ni moja navada, Tone, sam veš. A tudi to veš, da imajo moji starši že kar sklenjeno, da me dajo Boltžarju za ženo in gospodinjo. Ubogati moram, toda Bog nebeški, večni sodnik, sam vidi, v moje srce in ve, da... da...»

Ni mogla končati od genotja.

«Ah, Rezika, ali ni škoda cvetja tvoje mladosti, da bi ga brez ljubezni osula za vse življenje?!»

Dekle pomolči, z robcem si otare solze iz oči... Tone pa ves razburjen lovi vročo besedo:

«Rezika! Ljubi mene! Bi me količkaj marala?»

«Bi!»

Tone objame in strastno poljubi deklico, ki se vsa prisloni ob njegove prsi...

(Dalje prihodnjič.)

Tone je sedel poleg brhke Rezike, ali vendar nekako top in brez pravega zadovoljstva. Pollaščalo se ga je občutje, kakor da bi se podajal na daljno pot... S tresočimi rokami se je prvi pot oprijel svoje plesalke, toda ko je plesal nadalje, je začelo njegovo razburjenje pojemati.

Ceprav je v majniku dolg dan, ali končno le pade mrak. Tako je bilo tudi tokrat: napačila je krasna spomladanska noč. Po plesu okoli devete ure nenadno poprosi Tone svojo plesalko Reziko, naj stopi z njim par trenutkov za gосто bezgovo grmovje na nekoliko važnih besed.

Plesalci so razgreti odhajali s plesišča nazaj k mizam, Tone in Rezika pa sta se sešla pri bezgovem grmu.

«Rezika, predvsem mi nikar ne zameri, kar te vprašam.»

«Kaj pa takega, Tone?»

«Ah, Rezika! Današnja svatba mi je, sam Bog vedi, lahko v veliko srečo ali pa še večjo nesrečo...»

«Kako to?»

Tone nekoliko pomolči — zatem položi Reziki roko na ramico in skrbeče, nežno začne:

* **Prestolonaslednik jugoslovanski mornar.** Ob priliki mornariške slave pri otvoritvi pomorske akademije v Dubrovniku je kralj poslal komandantu vojne mornarice podadmiralu Prici v Dubrovnik brzovjavo, v kateri čestita naši mornarici. Obenem kralj naznanja, da je uvrstil v vrste vojnih mornarjev svojega sina prestolonaslednika Petra kot mornarja II. razreda ter pošilja tudi v njegovem imenu mornarici srčne pozdrave.

* **Obmejna komisija med Mariborom in Radgono.** Komisija avstrijskih in jugoslovanskih delegatov, ki ima urediti še zadnje pomanjkljivosti v obmejnem prometu na meji med našo državo in Avstrijo, je te dni končala delo od Špitja do Radgone. Najprej je poslovala v Ceršaku pri tovarni za lepenko in nato na Sladkem vrhu pri tamošnji tovarni, dne 2. t. m. pa v Gornjem Cmureku in nato v Radgoni. Obravnavala je predvsem vprašanje lastnine ribolovstva v Muri in ugotovila potrebo regulacije Mure. Ribolov v Muri bo na naši strani odslej do polovice reke last naših občin, ki segajo do Mure. Pravica do vodnih sil na naši strani ostane dosedanjim posestnikom mlinov, žag in tovarn. Ugotovljeno je, kdo mora vršiti regulacijska dela. V Radgoni se je vrčila v mestni hiši dne 3. t. m. seja jugoslovanskih in avstrijskih delegatov. Beležila so se obojestranska sporna vprašanja. Avstrija se je pritoževala radi preostrega poslovanja goraje-radgonske carinarne. Sedaj se odpelje komisija na Koroško, kjer bo uredila vprašanje ribolova, vodnih sil in regulacije reke Drave v krajih, kjer dela reka mejo med obema državama.

* **Odpuščenje kazni vojaškim beguncem.** Z ukazom 21. oktobra t. l. so oproščena in pozabljena vsa kazenska dejanja samovoljnega oddaljenja, begstva in dogovorjenega begstva iz vojske vsem onim podčastnikom, kaplarjem in redovom naše vojske, ki so izvršili dejanja od 8. junija 1922. do 21. oktobra 1923. in so se že ali pa se še bodo vrnili v svojo komando, oziroma se prijavili vojaškim ali civilnim oblastim radi vrnitve v njih komando najdalje do 21. januarja 1924. Zanimirano občinstvo naj opozori vse begunce, da se najkeseje do 21. januarja 1924 sami prijavijo oblastim, ker je to v njihovo lastno korist.

* **Občni zbor mariborske kmetijske družnice** se je vršil v nedeljo 4. novembra v prostorih okrajnega zastopa. Demokratska in Samostojna kmetijska stranka sta postavili skupne kandidate, ki pa so ostali napram klerikalnim v manjšini.

* **Mariborski mizar dela zibelko za prestolonaslednika.** Mariborski mizar Ivan Šafarič, ki se peča z izdelki v narodnem slogu in je tudi na zadnji mariborski obrtni razstavi razstavil lepo zibelko iz lesa starega dravskega mostu, je dobil te dni naročilo iz dvora, da izdelata podobno zibelko, namenjeno za prestolonaslednika kraljeviča Petra.

* **Redek gost naših gozdov.** V Kozjah nad Loko ob Savi so lovci Lovskega društva v Radečah ustrelili mogočnega divjega mrjasa, ki je tehtal 106 kilogramov. Divji mrjasi so v tamošnjih gozdih silno redki gosti.

* **Iz strahu pred poroko zblaznel.** France Murn, 21letni posestnikov sin iz Črne pri Prevaljah, bi se moral na pritisk svojih staršev poročiti z 61letno vdovo, posestnico P. B. iz Podgorja pri Slovenjgradcu. Tik pred sklenitvijo zakona pa je mladi ženin, naibž

iz strahu pred ženitvijo, začel blazneti in je v blaznosti odgriznil svoji 60letni materi nos.

* **Prijet zločinec.** Ni dobro jesti ričet, si je mislil kaznjenc Podbevšek in pobegnil od dela. Možak se je klatil nekaj časa po ljubljanski okolici ter si domislil, da bi bilo dobro iti na jug. Ker ni imel denarja, je 2. t. m. poskusil na Večni poti za Rožnikom oropati nekega delavca. Rop pa se mu ni posrečil in je bil zločinec že naslednjega dne aretiran na Brezovici pri Ljubljani.

* **Čuden patron** je Franc Dolinar iz Dolnje Brezovice. Kadar ga prime, prav kakor »štrikljavega« konja, tolče okrog sebe kar tako sebi v zabavo. Dne 2. t. m. je srečal dinarja Janeza Bečaja iz Brezovice ter ga brez vsakega zavoda začel pretepati. Pokleknil mu je na prsa in ga bil s pestjo, kamor je pač padlo. Bečaj je dobil več poškodb in so ga morali prepeljati v bolnico.

* **Nasilni zločinec.** V soboto zvečer je zasail oročnik v čakalnici na postaji v Zagorju nekega zločinca, ki je baje v zvezi z dinamičnim atentatom med stavko v električni centrali v Trbovljah. Ko je zločinec opazil, da je zasledovan, je pobegnil in se skrnil v neki zaslon, iz katerega je potem ustrelil na zasledujočega orožnika in ga ranil.

* **Za one, ki prihajajo v Ljubljano** po zdravlila, je najpriporočnejša nova lekarna Ramor na Miklošičevi cesti v neposredni bližini glavnega kolodvora.

Iz raznih krajev

* **Na Fužinah** je z nekega zidarskega odra padel delavec Ignacij Korbar ter si izpahnil desno roko. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

* **Na Gozdu pri Kamniku** so preteklo nedeljo domači fantje tamkajšnjemu gostilničarju Nikolaju Kuharju razbili s trami in koli troje vrat, pri oknih vse šipe ter v sobah več pohištva. V gostilniško sobo so nametali polno opeke in kamenja. Več v gostilni nahajajočih se gostov je bilo pri tej priliki ranjenih, gostilničarju samemu pa so razbili nos. Šest nasilnežev so orožniki že izsledili in jih zaprli, trije pa so po izvršenem zločinu pobegnili.

* **V Kranju** je mislil neki možak J. opehariti kovača Janeza Zevnika iz Senčurja za podkve. Zato je dobil J. nagrado v znesku 14 dni ričeta.

* **V Kamni gorici** je umrl gosp. Ivan pl. Kappus, predsednik nadzorstva puškarne v Kranju in bančni ravnatelj. Pokojnik je bil marljiv gospodarski delavec. Zapušča vdovo in tri otroke. Boji mu lahka domača ženiljica!

* **V Sneberjih** v Lužarjevi gostilni je bil oklan med prepikom od neznanega fanta Ivan Krušič, mesarski mojster iz Studenca. Fant ga je sunil z nožem v trebuh in roko. S težkimi ranami so ga takoj odpeljali v bolnico.

* **V Rastovki** se je s kropom poparil dveletni sin kočarja Stanko Krek. Mati je bila tako nepredvidna, da je pustila dečka samega, sedečega poleg štedilnika, raz katerega je potegnil lonc z vrelim kropom in ga prevrnil nase. Dečka so prepeljali v bolnico.

* **V Litiji** so se v gostilni »Pri pošti« sprli fantje. Med pretepanjem je bil zidar Anton Kolarič ranjen z nožem v desno ramo.

* **V Čirčičah** pri Hrastju je pogorel bivšemu županu občine Hrastje g. Mraku hlev. Škoda znaša 300.000 K. Gasilna društva iz Kranja, Stražišča in Primskevega so bila ta

koj na licu mesta in preprečila še večjo nesrečo.

* **V Zalem logu**, ki šteje le 30 hiš, se je vršilo povodom manifestacij proti italijanskim nasilstvom protestno zborovanje. Poročal je župnik Korinski.

* **V Trbovljah** je začel okrajni zastop graditi ob potoku pred šolskim poslopjem do glavnega trga močno škarpo in lepo betonsko ograjo. Zasluga za to gre delavnemu članu okrajnega zastopa Ivanu Pustu.

* **V Lokah** pri Trbovljah je rudar Jamšek v svoji neprevidnosti pilil nabasano patrono. Patrona je eksplodirala, odtrgala Jamšku na roki dva prsta ter ga močno ranila na kolenu in na glavi.

* **V Makolah** je šla na vseh svetnikov dan Roza Curk k večernicam. Med potjo jo je vrgla božjast v grabo, v kateri je bilo komaj za pet prstov vode, kar pa je zadostovalo, da se je nesrečna deklica v mlakuži zadušila.

* **Pri Št. Petru** pod Svetimi gorami se je v gozdu Logu obesil 43letni čevljar Ivan Kolar iz Lasinica. Mož je bil alkoholik in zadnjih 14 dni sploh ni prišel iz pijanosti.

Sokolstvo

DRAMATIČNI ODSEK SOKOLA NA IGU prav živahno deluje. V Sokolskem domu, ki je bil pred kratkim otvorjen, je uprizoril tri igre, katerih zadnja je bila »Stari grehi«, ki se je dvakrat igrala. Zadnja uprizoritev, v kateri so bile vse vloge dobro zasledene, je bila prav dobra. Zlasti so se odlikovali v vlogi Katre sestra Ivanka Župec, v vlogi Krupička pa br. Ivan Žmuc in drugi. Predvsem naj velja pohvala tudi režiserju br. Grašiču.

DRAMATIČNI ODSEK ČRNOMELJSKEGA SOKOLA je vrnil Metličanom star dolg ter uprizoril veseloigro »Sladkosti rodbinskega življenja«. Iz prijaznosti je sodeloval metliški godbeni klub pod vodstvom g. Milana Guština. Pred predstavo se je manifestiralo proti italijanskim nasiljem, ki ga prenaša najzavednejši del Slovencev. Po manifestaciji se je pričela igra, ki je primerna za male odre. Igralo se je dobro. Prednost se mora dati na vsak način damam. Ggč. Vera Malarič je izvežbana igralka; tudi ggč. Gostiša ne zaostaja. Vloge gospodov so bile dobro razdeljene. Režijo je vodil g. Smodov, kateremu gre v prvi vrsti zahvala za lepo uprizoritev.

SOKOLSKO GLEDALIŠČE V RADOVLJICI uprizori prihodno nedeljo 11. t. m. priznano Anzengruberjevo ljudsko igro »Dolski župnik«. Glavni junak igre je župnik Svit iz Dola, ki mu je prva in edina naloga širiti v svoji fari čist božji nauk in krščansko ljubezen do bližnjega. Ker se noče brigati za politiko, mu konservativni grof Finsterberg očita, da ne deluje pravilno za vojskujočo se in vladajočo cerkev, toda on se ne ukloni in ostane zvest svojim načelom. Zeljiščarju Matijcu je pred leti neki duhovnik onemogočil zakon z luteranko, zato sedaj sovraži vse, kar nosi duhovniško obleko, Svita pa sovraži tem bolj, ker vidi, da ga imajo vsi radi. Zlobno razširi v fari vest, da ima župnik razmerje z nekim revnim dekletom, ki služi v župnišču. To pride Finsterbergu prav; župnik zgubi farno, je suspendiran in se mora zagovarjati pred sodiščem. V resno dejanje so vpleteni veseli prizori. Nastopi zbor svatov in procesija romarjev. Igra je bila igrana povsod z velikim uspehom. Pričetek predstave ob 20. uri. Dne 18. t. m. opoldne se igra ponovi.

Zanimivosti

SODOBNI PREGOVORI.

Kdor si življenje olajšuje s tem, da ga drugim greni, ga imenujejo predstojnika.

Marsikdo je iz dečka postal le fantalin.

Nekateri žive, a drugi se samo starajo.

Kdor prvič kučira, silno rad poka z bičem.

Ne hvali dneva zjutraj in ne ženskega lica od zadaj.

Na duhovnika, zdravnika in barometer se misli le ob slabih časih.

Skopuh in prešič koristita svetu šele po svoji smrti.

Laže je umreti junaške smrti nego živeti junaško življenje.

Redkokdaj ima mož ženo, največkrat ima žena moža.

IZ ŽIVLJENJA HABSBURŽANOV.

Neka Norvežanka je izdala pred približno 20 leti životopis avstrijske cesarice Elizabete, ki je izšel tudi v nemškem prevodu. Ker je bil v knjigi opisano razmerje med cesarjem Francem Jožefom in cesarico ter njenih sporih, je bila knjižica v Avstriji zabranjena. Kljub temu se je razširila in imeli so jo skrivoma povsod v zalogi.

Do očitnega preloma med cesarjem in cesarico ni prišlo, pač pa je bilo na Dunaju znano poznejše razmerje med cesarjem ter neko dvorno igralko; ljudje, ki so imeli kake prošnje na cesarja, so se hodili k nji priporočat za ugodno rešitev. Stanovala je v bližini Schönbrunn in ljudje so trdili, da so neka vratca v obzidju tega gradu nalašč bila napravljena, da so omogočala neopazovane sestanke.

Franc Jožef ni nikdar slekel uniforme, njegov sin Rudolf pa se za vojaštvo ni brigal dosti. Javna tajnost, o kateri je govoril ves Dunaj, je bila, da je general Kuhn, imejitelj kranjskega polka, eden prvih veščakov v vojaških stvareh, pri nekem manevru v znani svoji odkritosrčni brezobzirnosti kritiziral manevre, katere je moral voditi prestolonaslednik. Izrazil se je, da bi noben korporal ne napravil takih neumnosti. Kuhnovi sovražniki so to seveda takoj sporočili cesarju in posledica je bila, da je bil Kuhn nenadoma upokojen.

Mnogo bolj se je Rudolf družil z učnjaki, pisatelji in časnikarji ter imel za kulturne smotre mnogo smisla, kar je njegovemu očetu povsem primanjkovalo. Bil pa je mnogo večji lahkoživec in razuzdanec kot njegov oče. Moral bi se ženiti na Saksonskem. Bil je tja poslan v svrhu snubitve kraljeve hčere, kakor je bilo dogovorjeno in se je tudi pisalo v listih. Toda Rudolf je še celo na tako pot vzel s seboj svojo »ljubico«. To je izvedel saksonski kralj; dasi dober prijatelj cesarjev, vendar ni hotel dati svoje hčere takemu možu v zakon.

Kmalu je šel Rudolf snubit na Belgijsko. Belgijski kralj Leopold, znan lahkoživec, ni bil tako strog kakor saksonski ter mu je dal hčer za ženo.

O Rudolfu se je silno mnogo govorilo. Pravili so, da je nekoč Štefanija, vozeča se v dvorni kočiji v Prater, zapazila v Praterski cesti pred neko zloglasno hišo znanega Rudolfovega kočijaža, in videvši, da ima ondi opravka, pustila zanj pred hišo dvorno kočijo, sama pa se v fijakerju peljala v Prater. Da je bil Rudolf velik prijatelj srbskega kralja Milana, istotako znanega lahkoživca, da sta rada skupno pohajala v gostilno v Dornbachu, kjer so razkazovali svoje umetnosti umejniški žvižgači, narodni pevci itd., je znano.

Ko se je odigrala žaloigra v Mayerlingu in je Rudolf izvršil samomor, smo po dunajskih kavarnah in v tujih listih čitali natanko vse te senzacijske ljubavne dogodbe, ki so vedle do cesarjevičeve smrti, dokler se čez dober mesec policija ni spomnila in jih zaplenila, dočim so domačim listom zabranjevali vsako objavo. Sedaj se ni dobro vedelo, ali preide prestolonasledstvo na Frana Ferdinanda ali na Otona. Dvorni krogi so delovali eni za prvega, eni za drugega; najraje pa bi videla Marija Valerija, ki je dobivala vedno več vpliva na svojega očeta cesarja, da bi imel njen mož nasledstvo.

O Franu Ferdinandu se je na Dunaju pripovedovala zgodba, da ga je cesar hotel nekoč poslati v London k neki dvorni svečanosti. Poklical ga je k sebi in vprašal: Ali znaš angleški? — Ne. — Pa francoski? — Ne. — Kaj pa znaš? — »Dunajski.« — No, če samo to, te ne morem rabiti.

O Otonu, ki je bil v Celovcu v garniziji, so krožile posebno številne pripovedke in se je zatrjevalo, da je prišlo mestno odposlanstvo prosit na dvor, naj ga odpokličejo od tod, ker ni pred njim varna nobena ženska.

Po daljšem oklevanju se je vendar določil Fran Ferdinand za prestolonaslednika, a ko se je morganično poročil, so bili določeni Otonovi otroci za njegove naslednike.

Zadnji Habsburžani niso imeli nikdar sreče. Franc Jožef je sicer vladal neverjetno dolgo; da se ni odpovedal že dokaj prej radi starosti vladi, kakor se je dostikrat pričakovalo in govorilo, je pač tudi bil vzrok, da so se v dvornih krogih bali težkih zapletljajev, nevarnih za obstoj države, ki bi gotovo nastali po odstopu Franca Jožefa. Računali so, da občna priljubljenost njegove osebe še najlaže varuje državo. Kar so slutili, se je res zgodilo po vojni. Zatirano Slovanstvo jim je vzbujalo ta upravičeni strah in zatirano Slovanstvo je res tudi zrušilo trhlo monarhijo in pognalo habsburške pijavke.

NAJVEČJA MESTA NA SVETU.

Kakor izkazujejo najnovejše statistike, je Newyork še vedno največje mesto na svetu. Leta 1921. je imel London 7,446.000 prebivalcev, a Newyork, glavno mesto Zedinjenih držav samo 5,620.000. Tu pa je treba upoštevati, da se londonska statistika nanaša tudi na predmestja. Ako bi Newyorku prišteli vsa predmestja, bi število njegovih prebivalcev naraslo za dva milijona ljudi. Newyork je torej po številu prebivalstva največje mesto na svetu.

Za tretje mesto se borita Pariz in Berlin. Nemški statistiki trde, da je Berlin tretje največje mesto na svetu, francoski statistiki pa dajejo prednost Parizu. Pa si oglejmo število prebivalstva. Število prebivalstva v pravem Berlinu brez predmestij znaša 1,903.000, a s predmestji 3,830.000. Ta statistika je iz l. 1919. Pariz pa je imel l. 1921. 2,906.000

ljudi, a s predmestji 4,406.000 ljudi. Iz tega je razvidno, da je tretje največje mesto Pariz, a Berlin šele četrto.

Za Berlinom sledi Chicago v Zedinjenih državah z 2,702.000 prebivalci. Na šestem mestu je japonska prestolnica Tokio, ki je imel 2,173.000 prebivalcev, a jih ima sedaj po potresu mnogo manj. Na sedmem mestu je kitajsko mesto Ningpo z 2,172.000 prebivalci. Na osmem mestu je Dunaj z 1,824.000 prebivalci, potem na devetem Vančov (Kitajska), na desetem Buenos Aires (Argentinijska) z 1,667.000 prebivalci. Nato sledi štiri kitajska mesta: Šangaj, Fučov, Peking in Cangsja. Kalkuta v Indiji ima 1,263.000 ljudi, Osaka na Japonskem 1,252.000, Carigrad 1,200.000, Budimpešta 1,184.000, Mehiko 1,080.000, Glasgow 1,034.000 in Moskva 1,028.000.

Naša velika mesta imajo komaj nekaj nad 100.000 prebivalcev. Po zadnji statistiki ima Subotica 118.000, Beograd 110.000, Zagreb 108.000, Sarajevo 68.000 in Ljubljana okoli 60.000 prebivalcev.

VERSKI PLESI MEHIKANSKIH INDIJANCEV.

Nedavno sta bili izkopani v Mehiki dve slavni »sedem mest cibolijskih«, ki so obstajala že v petnajstem stoletju, ko je Kolumb odkril Ameriko. Takrat so španski naseljenci, očarani od bogastva dežele in lepote mest, odšli v notranjost Mehike in brez usmiljenja ropali in plenili. Španski vitez Koronado in njegovi ljudje so jezdili nad 2000 km skozi puščino, da bi našli razne dragocenosti, o katerih so govorile bajke. Toda želje se jim niso izpolnile, kajti našli so v pokrajini Cibole samo plemena, ki so imela le srebro in dragoceno kamenje. Španci se s tem niso zadovoljili, ker so hoteli imeti zlato. Razočarani voditelj Koronado je zaradi tega povedel svojo družbo še 1500 km naprej in tako odkril sedanjo ameriško državo Kansas.

Dopisnik nekega francoskega lista opisuje zanimivosti teh krajev nastopno:

Bilo je mračnega novembrskega večera, ko sva jaz in moj prijatelj prispela v Cibole in opazovala čudne ponočne verske plesne obrede, tako zvane Saleko, ki so jih plesali tamošnji Indijanci. Ti Indijanci so naseljeni v teh odročnih brdih še izza časa španskih osvoboditeljev, pred katerimi so se v teh brdih skrili.

Pokrajina Cibole je pusta zlasti pozimi, ki je tamkaj zelo ostra. Jahala sva kakih sto milj od vasi Peniteite, kjer žive silno pobožni španski naseljenci. Pokrajina je vsa razrita po vulkanih in je prav podobna razvalinam na zapuščenem bojišču.

V daljavi se vidi Meza Eskrita, siva stena, ki je podobna veliki starodavni cerkvi. Ko so Španci osvajali zemljo, so res mislili, da je tam cerkev, a ko so prišli bliže, so odkrili na kamenju prastare napise. Najbližja vas je oddaljena od Meze Eskrite kakih pet milj, in sicer je to kolonija mnogožencev Mormonov.

Mesto Zuli, največje od omenjenih sedem mest, je zgrajeno na »sredi zemlje«. Tako pravijo domačini, ki mislijo, da je zemlja ploskva in da so njihove vasi na najvarnejšem mestu — najdalje od roba te ploskve. Hiše so zidane iz blata in so visoke. Vrata imajo naravnost ogromna. Indijanci imajo v kletkah orle zaradi njihovega perja. Sredi vasi se nahaja bivša rimsko-katoliška cerkev, ki je sedaj porušena in služi kot hlev za konje.

Enkrat na leto se zberejo tamošnji Indijanci z vseh brd, da plešejo igro Šaleko. Nihče ne ve za dlje časa naprej, kdaj se Šaleko vrši. To je tajnost, kajti ples Šaleko je ena najsvetejših indijanskih iger. Šaleko je posebna vrsta molitve, ki traja tri ure. Bila ni še nikoli napisana in se izroča od roda do roda le ustno. Potrebno je celo leto, da se je naučiš.

Mislite si veliko naselbino v zapuščenem kraju in Indijance, ki vrše skrivnostne verske ceremonije. Bila je to velika svečanost: veliki kresi z nebrot lonci za kuhanje. Vsi Indijanci so imeli na sebi dragoceno kamenje, srebrne predmete in pisane rute. Kori starčkov z dolgimi lasmi so sedeli v skupinah, obrnjeni z lici drug proti drugim, in prepevali pesmi, iz katerih se je čulo nekaj »ho-aj-ho-aj, ho-ho, ha-ha, haha.

Do dveh, pa tudi še bolj pozno v jutro je trajala ta igra. Plesalci, ki so posnemali nekeke ptice, so bili oblečeni na najčudovitejši način. Na glavah so nosili orlovske perje in dolge roge, okoli vratu velika rdeča ogrinjala iz drobnega perja. Naprsniki so bili modri in napihnjeni, kar je predstavljalo ptičje telo. Kot kljune so imeli koščke razcepjenega lesa, ki so se odpirali kakor kljuni.

Skupaj s temi »Šaleko-pticami« so plesali moški z maskami na licih, drugače pa popolnoma goli. Njihova naloga je bila, da plešejo grdo in nedostojno. Bilo pa je tudi nekaj lepih plesnih prizorov, ki so bili podobni nekaterim bojnim igram.

Naslednjega dne so plesalci svoje igre nadaljevali. Gledalo jih je nebrot ljudi. Nenadoma pa so se plesi prekinili in plesalci so se raztepli po brdih. »Odsli so za leto dni,« je rekel neki stari Indijanec.

KAKŠNI SO STRAHOVI?

Dandanes je med ljudstvom praznovanja že precej manj. Le razne stare device in druge pobožne ženske še vedno verujejo v vsakovrstne vraže. Največji strah jim povzročajo vračajoči se mrtvi, ki ne najdejo miru na onem svetu.

Kakšen je često strah, naj pove nastopna dogodba.

V neki zakotni vasi na Tirolskem je živel v starodavnem gradu oskrbnik, ki je v trajni odsotnosti gospodarja že dolgo časa gospodaril na tem posestvu. Bil je čudak svoje vrste in ljudje so o njem marsikaj govorili. Pri vsem tem je bil šepav in je hodil po bergljah. Nekega dne je v svoji sobi nenadoma umrl. Edina ženska, ki je do tedaj onemoglemu oskrbniku stregla, je zapustila grad ter se preselila v bližnjo vas.

O gradu so se po smrti oskrbnika širile grozne novice. Hromi oskrbnik se baje o polnoči vrača v grad ter hodi iz sobe v sobo ter še mnogo drugih takih reči so vedeli pripovedovati, da so se marsikom ježili lasje. Nikdo si ni upal ponoči v grad. Pred nedavnim časom pa je privedla pot v ta kraj nekega potnika, ki se za take strahove ni mnogo brigal. Iskal je prenočišča. Kakor je pač že navada v takih vaseh, ni mogel nikjer dobiti sobe. Povedali so mu pač, da je v gradu pet sob popolnoma opremljenih, toda tam straši.

Popotnika dobri nasveti previdnih in boječih ljudi niso splašili. Napotil se je v grad in ljudje so se kar križali za njim. Niti blagoslovljene sveče in vode ni hotel vzeti seboj. Dospel v grad si je natančno ogledal vse sobe.

Nikjer ni našel ničesar sumljivega. Mirno je legel v posteljo, položil samokres in vžigalice na mizico ter zaspal.

Krog polnoči ga je zbudil nenavadni šum, ki je prihajal iz druge sobe. Slišale so se stopinje človeka, ki hodi po bergljah. Hrabrega popotnika je preletavala zoža in jedva si je upal še dihati, ko so koraki prihajali vedno bliže. V roko je vzel samokres in čakal. Strah se je vedno bolj bližal postelji. Mrzlično je pritisnil samokres, strel je odjeknil v praznih sobah, koraki so se oddaljevali, potem pa je bilo zopet vse tiho in mirno. Preplašeni potnik je prižgal luč, gledal po sobi, a nikjer ni našel nobenega sledu.

Ko se je zdanilo je še enkrat pregledal vse sobe. Nikjer nič! Že je spravil svoja šila in kopita in nameraval zapustiti neprijetno prenočišče, ko je zapazil na hodniku kapljo sveže krvi. Odkod kri? Še enkrat je vse preiskal in našel še par kapljic krvi. Sled ga je vodila v zapuščeno kuhinjsko shrambo, katero je s silo odprl. Tu torej mora biti strah! Začel je premetavati stare zaboje in končno je res našel ježa v mlaki krvi! Ta strah je torej vznemirjal vso vas. Slučajno je strel iz samokresa ježa zadel, na kar se je jež zatekel v svoje skrivališče, kjer je zadobljeni rani podlegel.

Razno

× Zanimive izkopine pri Jeruzalemu. Angleško časopisje poroča, da je v Cedronski dolini, nazvani nekoč dolina Jozafat, prišlo slučajno do jako važnega odkritja. Neki Arabec je pri kopanju zemlje naletel na 19 grobov, nameščenih v treh zazidanih celicah. Smatra se, da so to zelo stari grobovi judovskih svečnikov. Po judovskih napisih, ki so se našli v celicah, pofečejo te celice iz prvih svetopisemskih časov.

× Mesto biserov. Na južnem koncu polotoka Kalifornije, ki pripada Mehiki, leži v malem peščenem zalivu malo pristaniško mesto La Paz. Ko so tja prišli prvi španski mornarji, ki so iskali blaga in zlata, niso našli ničesar drugega nego par Indijancev, ki so bili tako revni, da se ni niti splečalo, jih pridobivati za katoliško vero. Že so se Španci zopet odpravljali na pot, ko so naenkrat odkrili, da imajo ti Indijanci ogromno biserov. Od tega dne je obala dolnje Kalifornije eno glavnih svetovnih najdišč biserov. Biseri so v školjkah in nimajo tako pravilnih oblik kakor oni na Borneji, a nikjer na svetu ni tako lepo pisanih biserov. Velik črni biser, ki je spadal med habsburške kronske dragulje, je bil vzet iz roke indijanskega deteta, ki se je igralo na obali pri La Pazu. Ljudje, ki se bavijo z iskanjem biserov, ne zaslužijo mnogokrat cela leta toliko, da bi imeli dnevno prehrano, lepega dne pa jim tok iz morja prinese toliko blaga, da so bogati za vse življenje. Pred dvema letoma je bila v La Pazu dobra sezona. Novi vojni bogataši so nakrat začutili potrebo, da se okrase z biseri, pa so trgovci z biseri napolnili vse hotele v La Pazu. Mnogi so spali celo na hodnikih. Morje denarja se je razlilo po mestu in takrat ni bilo bogatejšega mesta na svetu. Največji del biserov so spravili v Pariz in na Holandsko.

× Naročnina za časopis — v krompirju. Nemci so izgubili v svojo ničvredno valuto vsako zaupanje. V mestih se računa redno v tujih valutah, a po deželi se vrši trgovin-

ski promet potom zamenjave blaga — kakor v pradavnih časih, ko še niso poznali denarja. Tako je upravništvo nekega podeželjskega lista objavilo, da se naročnina za list lahko plača tudi — v krompirju.

× Glava ruskega carja. Pariško časopisje prinaša poročilo o umoru ruske carske rodbine, ki ga je sestavil general Dietrix po naročilu Kolčakovem, ko so bele čete zasedle Ural. General Dietrix je izvršil natančno preiskavo in trdi, da so bila trupla carja Nikolaja II. in ostalih članov rodbine iz Jekarin grada prepeljana na avtomobilih v gozdove in vržena v neko zapuščeno jano. Boljševiška vlada je bila mišljenja, da je bilo to ravnanje neprevidno, in je odredila, da se trupla uničijo. Ekspedicija, ki je šla poiskati trupla, je vzela s seboj zdravnika in več posod s petrolejem, alkoholom in raznimistrupi. Trupla so bila sežgana, glave pa odrezane in v alkoholu namočene prepeljane v Moskvo. Komisar Sverdlov je takrat baje vzkliknil: Sedaj je naša eksistenca zagotovljena, kajti ako se moramo umakniti, zbežimo v Ameriko, kjer bomo za drag denar kazali glave ruske carske rodbine.

× Človek se popravi kakor stroj. Mnogo se v zadnjem času piše in govori o pomlajenju človeka. Londonski zdravnik dr. Thorek, ki se stalno bavi s takimi stvarmi, pravi, da je izraz pomlajenje netočen, pač pa dokazuje, da prenos žlez v resnici podaljša življenje starcu, kar pa pomeni le svoje vrste popravilo. Omenjeni zdravnik je izvršil tudi že celo vrsto poizkusov s prenosom oči. Vsi ti poizkusi, ki jih je izvršil na pseh, mačkah in kuncih, so mu uspeli. Napraviti tak poizkus na človeku si doslej še ni upal. Sicer pa obljubuje, da stori tudi to. No, če bo zdravniška veda tako napredovala, bomo čez nekaj desetletij srečavali po ulicah ljudi, ki bodo celi sestavljeni iz udov drugih oseb.

Za smeh in kratek čas

Radovednost.

Janezek: »Oče, ali so gosnice tudi vžitne?«

Oče: »Ne! Pa kako ti more kaj takega pasti na um sedaj pri tebi!«

Janezek: »Zato, ker sem videl v vaši salati gosnico, ki ste jo pojedli!«

Priložnostni nakup separatorjev za mleko (model „Miele“)

2 separatorja po 350 l na uro po 2500 Din
2 " " 300 l " " " 2310 "
4 " " 200 l " " " 2125 "

Vsi stroji imajo vložek z lamelami ter so oddajo posamezni ali pa skupaj, franko jugoslovanska meja, carina na trošek kupca. Jamčimo za brezhibnost strojev.

Dopise pošljite na naslov FRANC BIEGEL, Innsbruck, Herzog Friedrichstrasse 7 (Tirol). 61

Suhe gobe in fižol

najbolje plačnje

M. Geršak & Co.

Ljubljana, Kongresni trg 10